

MONIKA BOROWIEC

Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

**FUNKCJE WYŻSZYCH UCZELNI
W PROCESIE KSZTAŁTOWANIA
RZESZOWSKIEGO OBSZARU
METROPOLITALNEGO**

Abstract: Functions of Universities in the Process of Development of Rzeszów Metropolitan Area. Development of knowledge-based economy in Poland occurs mainly by means of increasing resources and raising the quality of human assets. Development of universities, which through their scientific, research and educational functions become an important factor accelerating social and economical development of spatial systems and connected with them metropolis areas, plays an important role in this process. Metropolises affect spatial system by their functionally diverse elements such as universities which have a significant meaning. Thus, it can be claimed that the quality of intellectual resources of society in spatial systems depends considerably on functions and influence of universities gathered mainly in metropolis area.

The paper discusses the subject of the spatial influence of developing Rzeszów metropolis which can be determined, among other things, on the basis of influence of universities and permanent residence of students studying at particular universities of Rzeszów. Rzeszów students' places of origin were shown through analysis of provinces and districts in Poland.

The analysis proves that the influence of universities of Rzeszów goes beyond Rzeszów region but it is restricted to educational connections with neighbouring provinces. However, this influence falls when the distance from Rzeszów metropolis grows. Values of indicators of territorial, demographical and settlement concentration of students studying at particular universities, which were determined for different range of spatial systems, are high, which indicates a strong spatial concentration of students in Rzeszów metropolis taking into account national, regional and local spatial system. Popularity of particular universities varies among students coming from different spatial units. The paper discusses also the significance of Rzeszów Metropolitan Area for recruitment process.

Spatial influence of universities gathered in Rzeszów metropolis improves significantly the quality of human assets in this region and in Sub-Carpathian Province. Development of universities in Rzeszów is the fundamental factor of developing the metropolis which should have an European meaning in the future.

Wprowadzenie

Podstawą konkurencyjności współczesnych gospodarek staje się ich innowacyjność generowana przede wszystkim w ośrodkach metropolitalnych, które jako węzły w globalnej sieci dyfuzji decyzji, informacji, innowacji, finansów oraz osiągnięć nauki i kultury, warunkują rozwój gospodarki opartej na wiedzy (Borowiec 2006; Jałowiecki 1999, 2002). Rozwój gospodarki opartej na wiedzy w Polsce dokonuje się głównie przez zwiększenie zasobów i podnoszenie jakości kapitału ludzkiego (Borowiec 2008; Chojnicki, Czyż 2006, 2007; Komorowski 2008; Sowiński 2008). *„Kapitał ludzki ma ogromne znaczenie dla rozwoju regionalnego systemu innowacyjnego i decyduje o konkurencyjności zintegrowanego regionu miejskiego”* (Kuciński *et al.* 2002, s. 55). Ważną rolę w tym zakresie odgrywa rozwój szkolnictwa wyższego, które przez spełnianie funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne staje się istotnym czynnikiem przyspieszającym rozwój społeczno-gospodarczy różnej skali układów przestrzennych i związanych z nimi obszarów metropolitalnych. *„W celu podnoszenia efektywności kształtowania się metropolii oraz związanych z nimi obszarów metropolitalnych, ważnym aspektem jest dążenie do coraz precyzyjniejszego poznania procesu kształtowania się tych złożonych układów funkcjonalno-przestrzennych w zmieniających się uwarunkowaniach otoczenia, które wpływa na zmianę ich struktur wewnętrznych”* (Kudęłko, Ziolo, 2007, s. 58). W procesie kształtowania metropolii coraz większe znaczenie, jako jeden z istotnych jej elementów prowadzących do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, mają instytucje naukowe i edukacyjne na poziomie akademickim (Borowiec 2005; Ziolo, Polański 2008). Oddziaływanie metropolii w przestrzeni możemy określać przez oddziaływanie zróżnicowanych funkcjonalnie jej elementów, wśród których istotne znaczenie mają szkoły wyższe. Można twierdzić, że jakość zasobów intelektualnych społeczeństwa w układach przestrzennych jest w poważnym stopniu uzależniona od funkcjonowania i oddziaływania szkolnictwa wyższego skupionego głównie na obszarze metropolii.

W świetle przedstawionych założeń w prezentowanej pracy podjęto problematykę przestrzennego oddziaływania metropolii rzeszowskiej, które może zostać potwierdzone m.in. na podstawie określenia oddziaływania szkolnictwa wyższego, przez miejsca stałego zamieszkania studentów kształcących się na poszczególnych uczelniach rzeszowskiego ośrodka akademickiego. Badaniami objęto wszystkich studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Uniwersytetu Rzeszowskiego (UR), Politechniki Rzeszowskiej (PR) i Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie (WSIiZ). Zamierzono określić, w jakim stopniu zmienia się zasięg oddziaływania rzeszowskiego ośrodka akademickiego przez pochodzenie studentów oraz jego nasilenie w odniesieniu do potencjału demograficznego wraz ze zwiększaniem się odległości od ośrodka akademickiego.

1. Przestrzenne oddziaływanie poszczególnych uczelni kształtującej się metropolii rzeszowskiej według województw

W 2007 r. w rzeszowskim ośrodku akademickim, w trzech uczelniach kształciło się 42,2 tys. studentów¹. W strukturze rzeszowskiego ośrodka akademickiego dominujące znaczenie pod względem potencjału edukacyjnego ma Uniwersytet Rzeszowski, na którym kształci się 19,2 tys. studentów i stanowią oni 45,4% ogólnej liczby studentów (tab. 1). Następną pozycję zajmuje Politechnika Rzeszowska, w której kształci się 13,4 tys., tj. 31,8% ogólnej liczby studentów. Najmniej osób (9,7 tys.) studiuje w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania i stanowią oni 22,9% ogólnej liczby studentów.

Studenci rzeszowskiego ośrodka akademickiego rekrutowali się ze wszystkich województw w Polsce (ryc. 1). Dominujące znacznie w zakresie rekrutacji miało woj. podkarpackie, z którego pochodziło 35,3 tys., tj. 84,2% ogólnej liczby studentów. Drugą pozycję zajmowało woj. małopolskie, z którego rekrutowało się 2,9 tys. studentów, którzy stanowili 7,0% ogólnej liczby studentów. Kolejną pozycję zajmowało woj. lubelskie, z którego pochodziła nieco mniejsza liczba studentów (2,4 tys.) (5,8% ogólnej liczby studentów).

Te trzy województwa odgrywały najważniejszą rolę w rekrutacji studentów i łącznie pochodziło z nich aż 40,7 tys. studentów, którzy stanowili 97,0% ogólnej liczby studentów kształcących się w metropolii rzeszowskiej.

Podobnie dominujące znacznie w rekrutacji studentów największej uczelni – Uniwersytetu Rzeszowskiego miało woj. podkarpackie, z którego pochodziło 16,2 tys. studentów, tj. aż 84,7% ogólnej ich liczby. Drugą pozycję pod względem liczby pochodzących z niego studentów zajmowało woj. małopolskie. Rekrutowało się z niego 1,4 tys. studentów, którzy stanowili 7,5% ogólnej liczby studentów. Kolejne pozycje zajmowały woj. lubelskie (4,8%) i świętokrzyskie (1,8%).

Z tych trzech sąsiadujących z woj. podkarpackim województw rekrutowało się łącznie 2,7 tys. studentów, którzy stanowili 12,4% ogólnej liczby studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Największa liczba studentów Politechniki Rzeszowskiej również pochodziła z woj. podkarpackiego, z którego rekrutowało się 10,9 tys. studentów, tj. 80,8% ogólnej ich liczby. Drugą pozycję zajmowało woj. lubelskie – 1,1 tys. studentów, którzy stanowili 8,1% ogólnej liczby studentów. Kolejne pozycje zajmowały woj. małopolskie (7,2%) i świętokrzyskie (1,7%).

Z tych trzech sąsiadujących z woj. podkarpackim województw rekrutowało się łącznie 2,3 tys. studentów, tj. 17,0% ogólnej liczby studentów Politechniki Rzeszowskiej.

¹ Ze względu na brak danych dotyczących pochodzenia studentów Wyższej Szkoły Zarządzania w Rzeszowie i relatywnie niewielką ich liczbę, uczelni tej nie uwzględniono w analizach.

Tabela 1

Pochodzenie studentów poszczególnych uczelni metropolii rzeszowskiej
według województw w 2006/2007 roku akademickim.

Województwo	Liczba studentów				Struktura pochodzenia studentów				Udział studentów badanych uczelni			Liczba studentów na 10 tys. mieszkańców			
	ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ	Ogółem	PR	UR	WSliZ
Podkarpackie	35 260	10 855	16 200	8 205	84,17	80,80	84,62	88,13	30,79	45,94	23,27	168,10	51,75	77,23	39,12
Małopolskie	2 947	970	1 442	535	7,04	7,22	7,53	5,75	32,91	48,93	18,15	9,01	2,97	4,41	1,64
Lubelskie	2 443	1 080	918	445	5,83	8,04	4,80	4,78	44,21	37,58	18,22	11,24	4,97	4,22	2,05
Świętokrzyskie	652	226	354	72	1,56	1,68	1,85	0,77	34,66	54,29	11,04	5,09	1,77	2,77	0,56
Mazowieckie	175	86	74	15	0,42	0,64	0,39	0,16	49,14	42,29	8,57	0,34	0,17	0,14	0,03
Śląskie	130	71	50	9	0,31	0,53	0,26	0,10	54,62	38,46	6,92	0,28	0,15	0,11	0,02
Wielkopolskie	44	20	16	8	0,11	0,15	0,08	0,09	45,45	36,36	18,18	0,13	0,06	0,05	0,02
Dolnośląskie	44	26	13	5	0,11	0,19	0,07	0,05	59,09	29,55	11,36	0,15	0,09	0,05	0,02
Łódzkie	41	18	20	3	0,10	0,13	0,10	0,03	43,90	48,78	7,32	0,16	0,07	0,08	0,01
Pomorskie	31	20	10	1	0,07	0,15	0,05	0,01	64,52	32,26	3,23	0,14	0,09	0,05	0,00
Warmińsko-Mazurskie	27	14	12	1	0,06	0,10	0,06	0,01	51,85	44,44	3,70	0,19	0,10	0,08	0,01
Podlaskie	25	9	10	6	0,06	0,07	0,05	0,06	36,00	40,00	24,00	0,21	0,08	0,08	0,05
Kujawsko-Pomorskie	20	15	5		0,05	0,11	0,03	0,00	75,00	25,00	0,00	0,10	0,07	0,02	0,00
Zachodniopomorskie	18	10	4	4	0,04	0,07	0,02	0,04	55,56	22,22	22,22	0,11	0,06	0,02	0,02
Opolskie	17	9	8		0,04	0,07	0,04	0,00	52,94	47,06	0,00	0,16	0,09	0,08	0,00
Lubuskie	15	6	8	1	0,04	0,04	0,04	0,01	40,00	53,33	6,67	0,15	0,06	0,08	0,01
Ogółem*	41 889	13 435	19 144	9 310	100,00	100,00	100,00	100,00	32,07	45,70	22,23	10,99	3,52	5,02	2,44

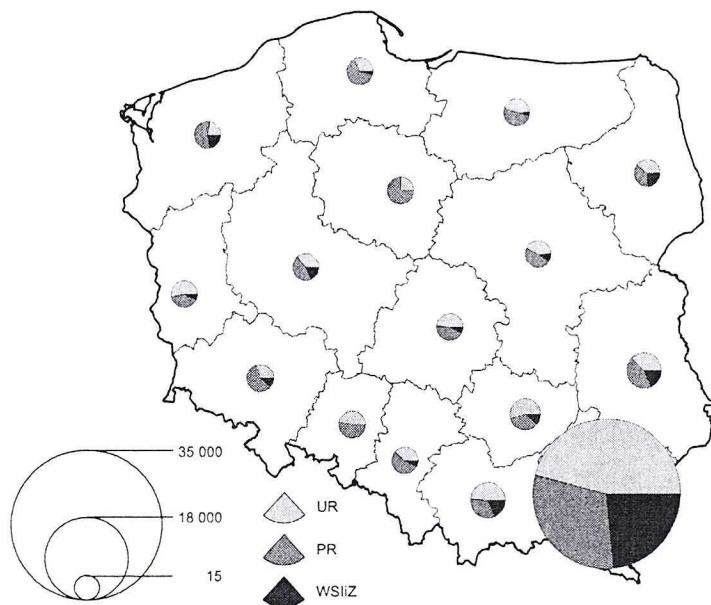
*bez studentów cudzoziemców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych zebranych w poszczególnych szkołach wyższych w Rzeszowie (tab. 1-6).

Największe znaczenie w rekrutacji studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, podobnie jak pozostałych uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego, miało woj. podkarpackie, z którego rekrutowało się aż 8,2 tys. studentów, którzy stanowili 85,0% ogólnej liczby studentów. Kolejną pozycję zajmowało woj. małopolskie, z którego pochodziło 535 studentów, tj. 5,5% ogólnej ich liczby. Duże znaczenie w rekrutacji miało również woj. lubelskie, z którego pochodziło 445 studentów, tj. 4,6% ogólnej ich liczby. Znacznie mniejszą rolę odgrywało woj. świętokrzyskie, z którego pochodziło tylko 72 studentów, którzy stanowili 0,8% ogólnej liczby studentów.

Łącznie z tych trzech województw pochodziło 1,1 tys. osób, które stanowiły 10,9% ogólnej liczby studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

W świetle przedstawionej analizy można przyjąć, że szkoły wyższe rzeszowskiego ośrodka akademickiego spełniają funkcje regionalne ograniczające się do powiązań edukacyjnych z sąsiednimi województwami. Najważniejsze znaczenie w rekrutacji studentów miało bowiem woj. podkarpackie, z którego pochodziło 88,1% ogólnej liczby studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, 84,7% studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego i 80,8% studentów Politechniki Rzeszowskiej. Dla studentów pochodzących z woj. małopolskiego najbardziej atrakcyjny był Uniwersytet Rzeszowski, na którym ich udział w ogólnej liczbie studentów wynosił 7,5%, następnie Politechnika Rzeszowska (7,2%), a najmniej atrakcyjna była Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania (5,8%). Obszar woj. lubelskiego w rekrutacji studentów miał relatywnie duże znaczenie dla Politechniki Rzeszowskiej (8,0%), a zbliżony udział studentów pocho-

Ryc. 1. Pochodzenie studentów rzeszowskich uczelni według województw w 2007 r.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie tab. 1.

dzących z tego województwa (4,8%) był w Uniwersytecie Rzeszowskim i w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania.

Obok bezwzględnych wartości oddziaływania ośrodka w badaniach uwzględniono wskaźnik nasilenia, który określa liczba studentów na 10 tys. mieszkańców.

Największe nasilenie oddziaływania rzeszowskiego ośrodka akademickiego zaznacza się w woj. podkarpackim, dla którego wskaźnik ten wynosi 168,1, następne pozycje zajmują woj. lubelskie (11,2), małopolskie (9,0) i świętokrzyskie (5,1). Znacznie mniejsze nasilenie oddziaływania obserwuje się w bardziej oddalonym woj. mazowieckim, śląskim i podlaskim, gdzie wskaźnik ten wynosi odpowiednio 0,34, 0,28 i 0,21. W pozostałych województwach wartość wskaźnika waha się od 0,19 w warmińsko-mazurskim do 0,1 w kujawsko-pomorskim.

Najwyższe nasilenie oddziaływania Uniwersytetu Rzeszowskiego jest w woj. podkarpackim (77,2), następnie w małopolskim (4,4), lubelskim (4,2) i świętokrzyskim (2,3).

Nasilenie oddziaływania Politechniki Rzeszowskiej jest najwyższe w woj. podkarpackim (51,8), a następnie w lubelskim (5,0), małopolskim (3,0) i świętokrzyskim (1,8).

Podobnie, najwyższe nasilenie oddziaływania Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania jest w woj. podkarpackim (39,1), następnie w lubelskim (2,1), małopolskim (1,6) i świętokrzyskim (0,7).

Zgodnie z przedstawioną analizą można przyjąć, że nasilenie oddziaływania poszczególnych uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego zmniejsza się wraz z odległością od ośrodka. Poza woj. podkarpackim największe znaczenie w rekrutacji studentów mają sąsiadujące z nim województwa małopolskie, lubelskie i świętokrzyskie. Nasilenie oddziaływania poszczególnych uczelni w tych sąsiadujących województwach jest nieco odmienne, co przejawia się w największym znaczeniu woj. lubelskiego w rekrutacji studentów Politechniki Rzeszowskiej i wyraźnie większym znaczeniu woj. małopolskiego dla rekrutacji studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Pochodzenie studentów wskazuje na różny stopień atrakcyjności poszczególnych uczelni. Z terenu woj. podkarpackiego 45,9% studentów kształci się w Uniwersytecie Rzeszowskim, 30,8% w Politechnice Rzeszowskiej i 23,3% w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania. Podobnymi udziałami charakteryzują się studenci pochodzący z woj. małopolskiego i stanowią oni odpowiednio 48,9%, 32,9% i 18,2%.

Natomiast znaczne różnice w zakresie atrakcyjności występują wśród studentów pochodzących z woj. kujawsko-pomorskiego, wśród których studenci kształcący się w Politechnice Rzeszowskiej, stanowili aż 75%, a w Uniwersytecie Rzeszowskim tylko 25%. Podobnie, dla studentów z woj. pomorskiego kształcących się w rzeszowskim ośrodku akademickim najbardziej atrakcyjna była PR, w której studiuje 64,5%, następnie UR (32,3%), a mało istotne znaczenie w tym zakresie miała WSiIZ (3,2%). Atrakcyjność Politechniki Rzeszowskiej wynika z możliwości studiowania na Wydziale Budowy Maszyn i Lotnictwa, który oferuje kierunki kształcenia i specjalności nie występujące powszechnie na innych uczelniach w kraju.

Stopień atrakcyjności poszczególnych uczelni jest bardzo zróżnicowany, na co wskazuje wahająca się wartość wskaźnika od 0,01 do 0,43². W najbardziej zbliżonym stopniu uczelnie rzeszowskiego ośrodka akademickiego są atrakcyjne dla studentów pochodzących z woj. podkarpackiego i małopolskiego, na co wskazuje wartość wskaźnika wynosząca odpowiednio 0,01 i 0,04. Z województw tych pochodzi największa liczba studentów, dlatego też nie wykazują oni wyraźnej preferencji kierunków kształcenia w poszczególnych uczelniach. Zbliżonym stopniem atrakcyjności charakteryzują się rzeszowskie uczelnie dla studentów pochodzących z woj. podlaskiego, na co wskazuje wartość wskaźnika wynosząca 0,06.

Bardziej zróżnicowanym stopniem atrakcyjności charakteryzują się województwa świętokrzyskie, lubelskie, wielkopolskie, łódzkie, lubuskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie, dla których wartość wskaźnika waha się od 0,11 do 0,20.

Wyższymi wartościami wskaźnika atrakcyjności poszczególnych uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego dla studentów pochodzących z poszczególnych województw, wahającymi się od 0,20 do 0,30 charakteryzują się województwa opolskie, śląskie, zachodniopomorskie i dolnośląskie.

Najbardziej zróżnicowana jest atrakcyjność rzeszowskich uczelni dla studentów rekrutujących się z najbardziej oddalonych województw, z których pochodzi zarazem niewielka liczba studentów, tj. z woj. kujawsko-pomorskiego i pomorskiego, gdzie wartość wskaźnika wynosi odpowiednio 0,43 i 0,32. Jak wspomniano dominują wśród nich studenci Politechniki Rzeszowskiej, co jest związane z wyborem przez nich atrakcyjnych kierunków studiów, które nie występują na uczelniach na obszarze tych województw.

Jako syntetyczną miarę nasilenia oddziaływania przyjęto wskaźnik koncentracji terytorialnej i demograficznej dla województw³. Wskaźnik koncentracji demogra-

² Za syntetyczny miernik stopnia atrakcyjności poszczególnych uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego dla studentów pochodzących z poszczególnych województw przyjęto wskaźnik:

$$W_n = \frac{\sum_{i=1}^n |O_i - U_{ij}|}{100}$$

gdzie: O_i – udział studentów kształcących się w i -tej uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego,
 U_{ij} – udział studentów kształcących się w i -tej uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego pochodzących z j -tego województwa.

³ Wskaźnik koncentracji terytorialnej obliczono ze wzoru:

$$K_t = \frac{\sum_{i=1}^n |s_i - p_i|}{200}$$

gdzie: s – udział studentów i -tego województwa w ogólnej liczbie studentów uczelni,

p – udział powierzchni i -tego województwa w ogólnej wielkości powierzchni kraju.

Wskaźnik koncentracji demograficznej określający relacje między potencjałem edukacyjnym badanych jednostek przestrzennych a ich ludnością obliczono ze wzoru:

$$K_d = \frac{\sum_{i=1}^n |s_i - d_i|}{200}$$

gdzie: s – udział studentów i -tego województwa w ogólnej liczbie studentów uczelni,

d – udział ludności i -tego województwa w ogólnej liczbie ludności w kraju.

ficznej określa relację między udziałem studentów a udziałem potencjału demograficznego województw, a wskaźnik koncentracji terytorialnej określa relację między udziałem studentów a udziałem powierzchni województw.

Koncentracja demograficzna studentów rzeszowskiego ośrodka akademickiego jest wysoka i wynosi 0,788. Najwyższym stopniem koncentracji demograficznej charakteryzują się studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, dla których wartość wskaźnika wynosi 0,826, następnie Uniwersytetu Rzeszowskiego – 0,791, a najmniejszym studenci Politechniki Rzeszowskiej – 0,788.

Podobnie, koncentracja terytorialna studentów rzeszowskiego ośrodka akademickiego jest wysoka i wynosi 0,785. Najwyższym stopniem koncentracji terytorialnej charakteryzują się również studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, dla których wartość wskaźnika wynosi 0,824, następnie Uniwersytetu Rzeszowskiego – 0,789, a najmniejszym studenci Politechniki Rzeszowskiej – 0,751.

Przedstawione wartości wskaźników koncentracji demograficznej i terytorialnej potwierdzają silną koncentrację przestrzenną studentów ośrodka rzeszowskiego w przestrzeni krajowej, przy relatywnie największym rozproszeniu studentów Politechniki Rzeszowskiej i największym skupieniu studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania.

2. Przestrzenne oddziaływanie poszczególnych uczelni kształtującej się metropolii rzeszowskiej według powiatów

Biorąc pod uwagę charakter ponadregionalny uczelni rzeszowskiego ośrodka akademickiego w dalszych rozważaniach ograniczono się do analizy zasięgu oddziaływania według powiatów i gmin wyłącznie dla obszaru Polski Południowo-Wschodniej, obejmującego woj. podkarpackie, lubelskie, świętokrzyskie, małopolskie i śląskie, z których łącznie rekrutuje się aż 41,4 tys. studentów metropolii rzeszowskiej, tj. 98,9% ogólnej ich liczby (tab. 2).

Studenci rzeszowskiego ośrodka akademickiego rekrutowali się ze 100 powiatów Polski Południowo-Wschodniej. Dominująca ich liczba pochodziła z powiatu rzeszowskiego. Z jego obszaru rekrutowało się 11,8 tys. studentów, którzy stanowili 28,5% ogólnej liczby studentów, podczas gdy stanowił on 1,0% ogólnej liczby powiatów (tab. 3).

Kolejne pozycje zajmowały powiaty łańcucki, krośnieński, dębicki, mielecki i jarosławski, z których rekrutowało się od 1500-2000 i łącznie pochodziło z nich 8,9 tys. studentów, którzy stanowili 21,5% ogólnej liczby studentów, podczas gdy powiaty te stanowiły tylko 5,0% ogólnej ich liczby. Ważne znaczenie w rekrutacji studentów miało również dziewięć powiatów, z których pochodziło od 1000-1500 studentów i stanowiły one 9,0% ogólnej liczby powiatów. Rekrutowało się z nich 10,9 tys. studentów, którzy stanowili 26,3% ogólnej liczby studentów ośrodka rzeszowskiego.

Tabela 2

Pochodzenie studentów poszczególnych uczelni metropolii rzeszowskiej według powiatów
w Polsce Południowo-Wschodniej w roku akademickim 2006/2007

Wojewódz- two	Powiat	Liczba studentów				Struktura studentów				Udział studentów		
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ
Lubelskie	Biłgorajski	615	280	217	118	1,48	2,12	1,14	1,27	45,53	35,28	19,19
	Tomaszowski	426	195	167	64	1,03	1,48	0,88	0,69	45,77	39,20	15,02
	Zamojski	414	188	150	76	1,00	1,42	0,79	0,82	45,41	36,23	18,36
	Janowski	186	87	82	17	0,45	0,66	0,43	0,18	46,77	44,09	9,14
	Hrubieszowski	160	77	61	22	0,39	0,58	0,32	0,24	48,13	38,13	13,75
	Chelmski	145	80	47	18	0,35	0,61	0,25	0,19	55,17	32,41	12,41
	Kraśnicki	142	68	49	25	0,34	0,52	0,26	0,27	47,89	34,51	17,61
	Lubelski	92	18	27	47	0,22	0,14	0,14	0,51	19,57	29,35	51,09
	Krasnostawski	64	23	28	13	0,15	0,17	0,15	0,14	35,94	43,75	20,31
	Włodawski	48	14	19	15	0,12	0,11	0,10	0,16	29,17	39,58	31,25
	Bialski	30	7	18	5	0,07	0,05	0,09	0,05	23,33	60,00	16,67
	Lubartowski	25	6	16	3	0,06	0,05	0,08	0,03	24,00	64,00	12,00
	Puławski	24	11	9	4	0,06	0,08	0,05	0,04	45,83	37,50	16,67
	Łęczyński	22	6	9	7	0,05	0,05	0,05	0,08	27,27	40,91	31,82
	Parczewski	16	9	6	1	0,04	0,07	0,03	0,01	56,25	37,50	6,25
	Opolski (lubelski)	14	3	9	2	0,03	0,02	0,05	0,02	21,43	64,29	14,29
	Świdnicki	10	2	–	8	0,02	0,02	0,00	0,09	20,00	–	80,00
	Radzyński	5	4	1	–	0,01	0,03	0,01	0,00	80,00	20,00	–
	Rycki	4	2	2	–	0,01	0,02	0,01	0,00	50,00	50,00	–
	Łukowski	1	–	1	–	0,00	0,00	0,01	0,00	–	100,00	–
Ogółem Lubelskie		2443	1080	918	445	5,90	8,18	4,84	4,80	44,21	37,58	18,22

Wojewódz- two	Powiat	Liczba studentów				Struktura studentów				Udział studentów		
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ
Małopolskie	Tamowski	1034	335	461	238	2,50	2,54	2,43	2,57	32,40	44,58	23,02
	Gorlicki	627	194	286	147	1,51	1,47	1,51	1,59	30,94	45,61	23,44
	Nowosądecki	546	215	289	42	1,32	1,63	1,52	0,45	39,38	52,93	7,69
	Dąbrowski	182	54	87	41	0,44	0,41	0,46	0,44	29,67	47,80	22,53
	Brzeski	177	73	80	24	0,43	0,55	0,42	0,26	41,24	45,20	13,56
	Bocheński	102	29	63	10	0,25	0,22	0,33	0,11	28,43	61,76	9,80
	Limanowski	66	19	40	7	0,16	0,14	0,21	0,08	28,79	60,61	10,61
	Krakowski	61	18	31	12	0,15	0,14	0,16	0,13	29,51	50,82	19,67
	Nowotarski	42	6	30	6	0,10	0,05	0,16	0,06	14,29	71,43	14,29
	Wadowicki	24	2	20	2	0,06	0,02	0,11	0,02	8,33	83,33	8,33
	Chrzanowski	19	6	11	2	0,05	0,05	0,06	0,02	31,58	57,89	10,53
	Olkuski	15	4	11	–	0,04	0,03	0,06	0,00	26,67	73,33	–
	Miechowski	13	2	11	–	0,03	0,02	0,06	0,00	15,38	84,62	–
	Tatrzański	10	4	5	1	0,02	0,03	0,03	0,01	40,00	50,00	10,00
	Suski	8	1	7	–	0,02	0,01	0,04	0,00	12,50	87,50	–
	Oświęcimski	6	2	3	1	0,01	0,02	0,02	0,01	33,33	50,00	16,67
	Myślenicki	5	3	2	–	0,01	0,02	0,01	0,00	60,00	40,00	–
	Proszowicki	5	1	4	–	0,01	0,01	0,02	0,00	20,00	80,00	–
	Wielicki	5	2	1	2	0,01	0,02	0,01	0,02	40,00	20,00	40,00
Ogółem Małopolskie		2947	970	1442	535	7,11	7,35	7,60	5,77	32,91	48,93	18,15

Wojewódz- two	Powiat	Liczba studentów				Struktura studentów				Udział studentów		
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ
Podkarpackie	Rzeszowski	11 825	3 251	6 089	2 485	28,54	24,63	32,11	26,82	27,49	51,49	21,01
	Łańcucki	2 000	634	910	456	4,83	4,80	4,80	4,92	31,70	45,50	22,80
	Krośnieński	1 904	634	843	427	4,60	4,80	4,45	4,61	33,30	44,28	22,43
	Dębicki	1 829	517	796	516	4,41	3,92	4,20	5,57	28,27	43,52	28,21
	Mielecki	1 585	526	527	532	3,83	3,98	2,78	5,74	33,19	33,25	33,56
	Jarosławski	1 571	688	570	313	3,79	5,21	3,01	3,38	43,79	36,28	19,92
	Przemyski	1 494	491	737	266	3,61	3,72	3,89	2,87	32,86	49,33	17,80
	Ropczycko-Sędziszowski	1 411	398	629	384	3,41	3,01	3,32	4,14	28,21	44,58	27,21
	Przeworski	1 357	448	589	320	3,28	3,39	3,11	3,45	33,01	43,40	23,58
	Sanocki	1 240	367	554	319	2,99	2,78	2,92	3,44	29,60	44,68	25,73
	Jasielski	1 132	343	575	214	2,73	2,60	3,03	2,31	30,30	50,80	18,90
	Leżajski	1 099	449	366	284	2,65	3,40	1,93	3,06	40,86	33,30	25,84
	Strzyżowski	1 087	314	579	194	2,62	2,38	3,05	2,09	28,89	53,27	17,85
	Kolbuszowski	1 054	266	496	292	2,54	2,01	2,62	3,15	25,24	47,06	27,70
	Brzozowski	939	301	460	178	2,27	2,28	2,43	1,92	32,06	48,99	18,96
	Tamobrzeski	899	314	391	194	2,17	2,38	2,06	2,09	34,93	43,49	21,58
	Lubaczowski	790	249	365	176	1,91	1,89	1,92	1,90	31,52	46,20	22,28
	Stalowowolski	760	286	214	260	1,83	2,17	1,13	2,81	37,63	28,16	34,21
	Niżański	685	228	239	218	1,65	1,73	1,26	2,35	33,28	34,89	31,82
	Bieszczadzki	309	60	160	89	0,75	0,45	0,84	0,96	19,42	51,78	28,80
	Leski	290	91	111	88	0,70	0,69	0,59	0,95	31,38	38,28	30,34
Ogółem Podkarpackie		35 260	10 855	16 200	8 205	85,10	82,22	85,43	88,55	30,79	45,94	23,27

Wojewódz- two	Powiat	Liczba studentów				Struktura studentów				Udział studentów		
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ
Śląskie	Bielski	21	14	6	1	0,05	0,11	0,03	0,01	66,67	28,57	4,76
	Katowice	10	5	5	–	0,02	0,04	0,03	0,00	50,00	50,00	–
	Sosnowiec	10	3	7	–	0,02	0,02	0,04	0,00	30,00	70,00	–
	Częstochowski	9	2	6	1	0,02	0,02	0,03	0,01	22,22	66,67	11,11
	Gliwicki	9	5	3	1	0,02	0,04	0,02	0,01	55,56	33,33	11,11
	Jaworzno	6	2	3	1	0,01	0,02	0,02	0,01	33,33	50,00	16,67
	Raciborski	6	3	3	–	0,01	0,02	0,02	0,00	50,00	50,00	–
	Rybnicki	6	5	–	1	0,01	0,04	0,00	0,01	83,33	–	16,67
	Tarnogórski	5	2	3	–	0,01	0,02	0,02	0,00	40,00	60,00	–
	Będziński	4	3	1	–	0,01	0,02	0,01	0,00	75,00	25,00	–
	Cieszyński	4	3	–	1	0,01	0,02	0,00	0,01	75,00	–	25,00
	Zabrze	4	1	1	2	0,01	0,01	0,01	0,02	25,00	25,00	50,00
	Zawierciański	4	2	2	–	0,01	0,02	0,01	0,00	50,00	50,00	–
	Bytom	3	1	2	–	0,01	0,01	0,01	0,00	33,33	66,67	–
	Jastrzębie-Zdrój	3	2	1	–	0,01	0,02	0,01	0,00	66,67	33,33	–
	Mikołowski	3	2	–	1	0,01	0,02	0,00	0,01	66,67	–	33,33
	Myszkowski	3	2	1	–	0,01	0,02	0,01	0,00	66,67	33,33	–
	Wodzisławski	3	2	1	–	0,01	0,02	0,01	0,00	66,67	33,33	–
	Lubliniecki	2	1	1	–	0,00	0,01	0,01	0,00	50,00	50,00	–
	Pszczynski	2	2	–	–	0,00	0,02	0,00	0,00	100,00	–	–
	Ruda Śląska	2	2	–	–	0,00	0,02	0,00	0,00	100,00	–	–
	Tychy	2	2	–	–	0,00	0,02	0,00	0,00	100,00	–	–
	Zawiercie	2	–	2	–	0,00	0,00	0,01	0,00	–	100,00	–
	Żywiecki	2	1	1	–	0,00	0,01	0,01	0,00	50,00	50,00	–
	Bieruńsko-lędziński	1	–	1	–	0,00	0,00	0,01	0,00	–	100,00	–
	Dąbrowski	1	1	–	–	0,00	0,01	0,00	0,00	100,00	–	–
	Mysłowice	1	1	–	–	0,00	0,01	0,00	0,00	100,00	–	–
	Siemianowice Śląskie	1	1	–	–	0,00	0,01	0,00	0,00	100,00	–	–
	Żory	1	1	–	–	0,00	0,01	0,00	0,00	100,00	–	–
Ogółem Śląskie		130	71	50	9	0,31	0,54	0,26	0,10	54,62	38,46	6,92

Wojewódz- two	Powiat	Liczba studentów				Struktura studentów				Udział studentów		
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ	PR	UR	WSliZ
Świętokrzyskie	Sandomierski	257	114	102	41	0,62	0,86	0,54	0,44	44,36	39,69	15,95
	Staszowski	87	25	55	7	0,21	0,19	0,29	0,08	28,74	63,22	8,05
	Ostrowiecki	77	24	50	3	0,19	0,18	0,26	0,03	31,17	64,94	3,90
	Opatowski	60	22	33	5	0,14	0,17	0,17	0,05	36,67	55,00	8,33
	Kielecki	58	14	38	6	0,14	0,11	0,20	0,06	24,14	65,52	10,34
	Starachowicki	37	15	17	5	0,09	0,11	0,09	0,05	40,54	45,95	13,51
	Buski	23	6	16	1	0,06	0,05	0,08	0,01	26,09	69,57	4,35
	Kazimierski	12	1	11	–	0,03	0,01	0,06	0,00	8,33	91,67	–
	Pińczowski	12	3	8	1	0,03	0,02	0,04	0,01	25,00	66,67	8,33
	Jędrzejowski	11	1	9	1	0,03	0,01	0,05	0,01	9,09	81,82	9,09
	Konecki	10	1	7	2	0,02	0,01	0,04	0,02	10,00	70,00	20,00
	Skarżyski	8	–	8	–	0,02	0,00	0,04	0,00	–	100,00	–
Ogółem Świętokrzyskie		652	226	354	72	1,57	1,71	1,87	0,78	34,66	54,29	11,04
Polska Południowo-Wschodnia ogółem		41 432	13 202	18 964	9 266	100,00	100,00	100,00	100,00	31,86	45,77	22,36

Tabela 3

Koncentracja osadnicza studentów rzeszowskiego ośrodka akademickiego
według powiatów w roku akademickim 2006/2007

Przedziały	Liczba		Struktura	
	studentów	powiatów	studentów	powiatów
1 - 5	72	25	0,17	25,00
6 - 10	114	14	0,28	14,00
10 - 20	112	8	0,27	8,00
20 - 50	296	10	0,71	10,00
50 - 100	565	8	1,36	8,00
100 - 200	1 094	7	2,64	7,00
200 - 300	547	2	1,32	2,00
300 - 500	1 149	3	2,77	3,00
500 - 1000	5 861	8	14,15	8,00
1000 - 1500	10 908	9	26,33	9,00
1500 - 2000	8 889	5	21,45	5,00
powyżej 2000	11 825	1	28,54	1,00
Ogółem	41 432	100	100,00	100,00

Pod względem liczebności powiatów dominowały jednostki, z których rekrutowało się poniżej 5 studentów. Z 25 tego typu powiatów stanowiących 25,0% ogólnej ich liczby rekrutowało się 72 studentów, tj. zaledwie 0,17% ogólnej liczby studentów.

Wyrazem relacji między udziałem studentów i powiatów, z których się oni rekrutują jest wysoka wartość wskaźnika koncentracji osadniczej studentów wynosząca 0,675, co wskazuje na duże skupienie studentów rzeszowskiego ośrodka akademickiego.

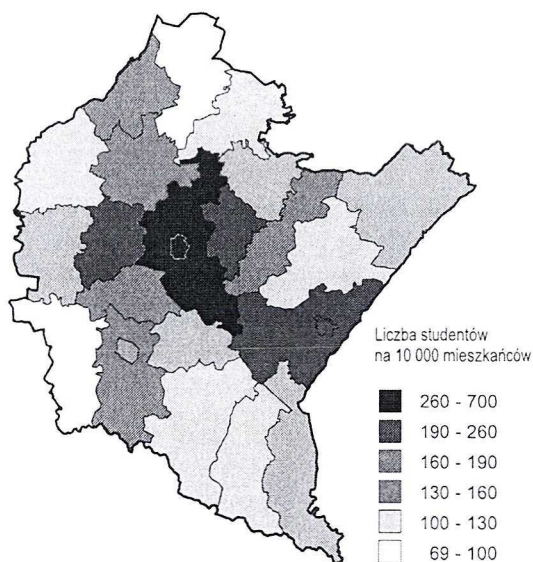
Jako kolejną syntetyczną miarę oddziaływania przyjęto wskaźnik koncentracji demograficznej dla powiatów⁴. Koncentracja demograficzna dla powiatów jest wysoka i wynosi 0,715. Najwyższym stopniem koncentracji demograficznej charakteryzują się studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, dla których wartość wskaźnika wynosi 0,746, następnie Uniwersytetu Rzeszowskiego – 0,712, a najmniejszym odznaczają się studenci Politechniki Rzeszowskiej – 0,705.

⁴ Wskaźnik koncentracji demograficznej określający relacje między potencjałem edukacyjnym badanych jednostek przestrzennych a ich ludnością obliczono ze wzoru:

$$K_d = \frac{\sum_{i=1}^n |s_i - d_i|}{200}$$

gdzie: s – udział studentów z i -tego powiatu w ogólnej liczbie studentów uczelni,

d – udział ludności i -tego powiatu w ogólnej liczbie ludności powiatów Polski Południowo-Wschodniej.

Ryc. 2. Nasilenie oddziaływania rzeszowskiego ośrodka akademickiego w powiatach woj. podkarpackiego w 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tab. 2.

Obok bezwzględnych wartości oddziaływania ośrodka bardziej porównywalny obraz daje wskaźnik nasilenia, który określa liczba studentów na 10 tys. mieszkańców (ryc. 2).

Największym nasileniem oddziaływania rzeszowskiego ośrodka akademickiego odznacza się powiat rzeszowski, dla którego wskaźnik ten wynosi 693,1, następne pozycje zajmują powiat łańcucki (256,5), przemyski (206,6) i ropczycko-sędziszowski (196,7).

Nieco mniejsze nasilenie oddziaływania obserwuje się w powiatach strzyżowskim, krośnieńskim, przeworskim, kolbuszowskim i tarnobrzescim, dla których wartość wskaźnika waha się od 160 do 190.

Kolejną grupę stanowią powiaty, dla których wartość wskaźnika waha się od 130-160 studentów (leżajski, brzozowski, dębicki, bieszczadzki, lubaczowski).

Najmniejsze nasilenie oddziaływania (69-130) zaznacza się w bardziej oddalonych od metropolii rzeszowskiej powiatach: stalowowolskim, jasielskim, niżańskim, leskim, mieleckim, jarosławskim i sanockim.

Relatywnie duże nasilenie oddziaływania ośrodka zaznacza się również w najbardziej oddalonych powiatach położonych poza woj. podkarpackim: biłgorajskim, tarnowskim i gorlickim, gdzie wartość wskaźnika waha się od 50-60.

W wyniku przeprowadzonych analiz okazuje się, że poza powiatem rzeszowskim największe znaczenie w rekrutacji studentów mają sąsiadujące z nim powiaty. Wydaje się, że układ ten nawiązuje również do ciągów komunikacyjnych i występowania w przestrzeni województwa konkurencyjnych ośrodków akademickich.

3. Przestrzenne oddziaływanie poszczególnych uczelni kształtującej się metropolii rzeszowskiej według gmin

W procesie funkcjonowania uczelni w strukturze przestrzennej ważne są relacje miejsca lokalizacji uczelni oraz gmin stałego zamieszkania studentów. Relacje te wyrażają, w jakim stopniu uczelnia wpływa na proces przemian przestrzeni lokalnej w zakresie zwiększania zasobów intelektualnych społeczeństwa. Przyjęto, że relacje między liczebnością gmin stałego zamieszkania i liczebnością studentów określają koncentrację osadniczą studentów danej uczelni.

W 2006/2007 studenci metropolii rzeszowskiej rekrutowali się z 617 gmin Polski Południowo-Wschodniej. Dominująca liczba studentów pochodziła z Rzeszowa. Z jego obszaru rekrutowało się 7,4 tys. studentów, którzy stanowili 17,8% ogólnej liczby studentów, podczas gdy stanowił on 0,2% ogólnej liczby gmin (tab. 4).

Kolejne pozycje zajmowały Dębica, Łańcut i Mielec, z których rekrutowało się ponad 1,0 tys. studentów i łącznie pochodziło z nich 3,6 tys. studentów, którzy stanowili 8,6% ogólnej liczby studentów, podczas gdy jednostki te stanowiły tylko 0,5% ogólnej ich liczby. Ważne znaczenie w rekrutacji studentów miały również 83 gminy, z których pochodziło od 100-1000 studentów i stanowiły one 13,5% ogólnej liczby gmin (tab. 5). Rekrutowało się z nich 22,4 tys. studentów (54,0% ogólnej liczby studentów metropolii rzeszowskiej).

Pod względem liczebności gmin dominowały jednostki, z których rekrutowało się poniżej 5 studentów. Z 294 tego typu gmin stanowiących 47,6% ogólnej ich liczby rekrutowało się 596 osób, tj. zaledwie 1,4% ogólnej liczby studentów.

Wyrazem relacji między udziałem studentów i jednostek osadniczych, z których się oni rekrutują jest wysoka wartość wskaźnika koncentracji osadniczej studentów wynosząca 0,676, co wskazuje na duże skupienie studentów metropolii rzeszowskiej⁵.

Studenci UR pochodzili z 618 gmin. Pod względem ich liczebności dominowały osoby rekrutujące się z Rzeszowa. Z jego obszaru pochodziło 3,9 tys. studentów, tj. 20,2% ogólnej liczby studentów (Borowiec 2007). Studenci PR rekrutowali się z nieco mniejszej liczby gmin (587 gmin). Największa ich liczba (1,9 tys.) również pochodziła z Rzeszowa i stanowili oni 13,9% ogólnej liczby studentów tej uczelni. Natomiast studenci Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie rekrutowali się ze znacznie mniejszej liczby gmin (375). Podobnie jak we wspomnianych już uczelniach, największa liczba studentów (1,6 tys.) pochodziła z Rzeszowa i stanowili oni 17,6% ogólnej liczby studentów.

⁵ Wskaźnik koncentracji osadniczej studentów obliczono według wzoru:

$$K_o = \frac{\sum_{i=1}^n |o_i - s_i|}{200}$$

gdzie: o_i – udział jednostek przestrzennych (gmin) i -tego wyznaczonego przedziału klasowego,
 s_i – udział studentów i -tego wyznaczonego przedziału klasowego jednostek przestrzennych (gmin).

Tabela 4

Pochodzenie studentów poszczególnych szkół wyższych
metropolii rzeszowskiej według gmin w roku akademickim 2006/2007

Gmina	Liczba studentów				Struktura studentów			
	ogółem	UR	PR	WSliZ	ogółem	UR	PR	WSliZ
Rzeszów	7 360	3 857	1 866	1 637	17,76	20,34	14,13	17,67
Dębica	1 257	534	351	372	3,03	2,82	2,66	4,01
Łańcut	1 208	538	385	285	2,92	2,84	2,92	3,08
Mielec	1 096	334	359	403	2,65	1,76	2,72	4,35
Przemyśl	917	476	271	170	2,21	2,51	2,05	1,83
Jarosław	885	317	339	229	2,14	1,67	2,57	2,47
Sanok	838	390	223	225	2,02	2,06	1,69	2,43
Krosno	685	307	181	197	1,65	1,62	1,37	2,13
Przeworsk	675	310	189	176	1,63	1,63	1,43	1,90
Boguchwała	651	346	211	94	1,57	1,82	1,60	1,01
Jasło	621	305	189	127	1,50	1,61	1,43	1,37
Ropczyce	612	259	158	195	1,48	1,37	1,20	2,10
Leżajsk	587	231	212	144	1,42	1,22	1,61	1,55
Stalowa Wola	578	150	213	215	1,40	0,79	1,61	2,32
Trzebownisko	572	255	186	131	1,38	1,34	1,41	1,41
Kolbuszowa	570	288	108	174	1,38	1,52	0,82	1,88
Tarnów	566	248	169	149	1,37	1,31	1,28	1,61
Sędziszów Małopolski	517	226	165	126	1,25	1,19	1,25	1,36
Tyczyn	479	246	118	115	1,16	1,30	0,89	1,24
Świlcza	475	230	168	77	1,15	1,21	1,27	0,83
Głogów Małopolski	438	212	135	91	1,06	1,12	1,02	0,98
Tarnobrzeg	412	188	138	86	0,99	0,99	1,05	0,93
Strzyżów	400	223	93	84	0,97	1,18	0,70	0,91
Brzozów	387	184	116	87	0,93	0,97	0,88	0,94
Sokołów Małopolski	380	182	118	80	0,92	0,96	0,89	0,86
Lubaczów	354	173	91	90	0,85	0,91	0,69	0,97
Krasne	347	208	104	35	0,84	1,10	0,79	0,38
Nowa Sarzyna	346	95	148	103	0,84	0,50	1,12	1,11
Gorlice	315	129	104	82	0,76	0,68	0,79	0,88
Biłgoraj	281	105	125	51	0,68	0,55	0,95	0,55
Błażowa	280	152	91	37	0,68	0,80	0,69	0,40
Czudec	274	155	71	48	0,66	0,82	0,54	0,52
Dynów	271	134	72	65	0,65	0,71	0,55	0,70
Nisko	262	76	82	104	0,63	0,40	0,62	1,12
Nowa Dęba	258	100	87	71	0,62	0,53	0,66	0,77
Kańczuga	240	91	90	59	0,58	0,48	0,68	0,64
Ustrzyki Dolne	228	94	57	77	0,55	0,50	0,43	0,83
Zamość	222	83	98	41	0,54	0,44	0,74	0,44
Niebylec	204	103	73	28	0,49	0,54	0,55	0,30
Pozostałe	27 048	12 534	7 954	6 560	65,28	66,09	60,25	70,80
Ogółem	41 432	18 964	13 202	9 266	100,00	100,00	100,00	100,00

Tabela 5

Koncentracja osadnicza studentów metropolii rzeszowskiej
według gmin w roku akademickim 2006/2007

Przedziały liczby studentów	Liczba		Struktura	
	studentów	gmin	studentów	gmin
1	144	144	23,34	0,35
2	71	142	11,51	0,34
3-5	79	310	12,80	0,75
6-10	45	341	7,29	0,82
10-20	60	834	9,72	2,01
20-30	36	867	5,83	2,09
30-50	44	1 727	7,13	4,17
50-70	21	1 220	3,40	2,94
70-100	30	2 535	4,86	6,12
100-200	48	6 316	7,78	15,24
200-500	21	6 834	3,40	16,49
500-1000	14	9 241	2,27	22,30
1000-2000	3	3 561	0,49	8,59
2000-8000	1	7 360	0,16	17,76
Ogółem	617	41 432	100,00	100,00

W świetle przeprowadzonych badań okazuje się, że stopień koncentracji osadniczej studentów poszczególnych uczelni Rzeszowa jest zbliżony i waha się od 0,662 (UR) do 0,622 (WSiZ), co wskazuje na niski stopień rozproszenia studentów tych uczelni.

4. Rola Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego w rekrutacji studentów rzeszowskiego ośrodka akademickiego

Zachodzi pytanie, jakie znaczenie w zakresie rekrutacji studentów odgrywa rzeszowski obszar metropolitalny (ROM) obejmujący sześć powiatów: rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, kolbuszowski, łańcucki, strzyżowski i dębicki. Nasilenie oddziaływania metropolii rzeszowskiej na rzeszowskim obszarze metropolitalnym wyrażone liczbą studentów na 10 tys. mieszkańców wynosi 332,2 i waha się od 136,9 w powiecie dębickim do 693,0 w rzeszowskim.

Z rzeszowskiego obszaru metropolitalnego rekrutuje się 19,2 tys. studentów metropolii rzeszowskiej, tj. 45,5% ogólnej ich liczby i 54,5% studentów pochodzących z woj. podkarpackiego, podczas gdy ROM obejmuje 24,2% powierzchni województwa i zamieszkuje go 27,4% ludności (tab. 6).

Największa liczba studentów (11,8 tys.) rekrutuje się z powiatu rzeszowskiego i stanowią oni aż 61,6% studentów pochodzących z rzeszowskiego obszaru metropolitalnego. Kolejne pozycje pod tym względem zajmują powiaty łańcucki i dębicki, z których pochodzi łącznie 3,8 tys. studentów, tj. 19,9% ogólnej ich liczby rekrutujących się

Tabela 6

Struktura studentów pochodzących z rzeszowskiego obszaru metropolitalnego w 2006 r.

Powiat	Gmina	Liczba studentów				Struktura studentów			
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ
Dębicki	Brzostek	115	22	66	27	0,60	0,41	0,69	0,62
	Czarna	99	28	39	32	0,52	0,52	0,41	0,74
	Dębica	1 257	351	534	372	6,54	6,52	5,62	8,60
	Jodłowa	46	13	25	8	0,24	0,24	0,26	0,18
	Pilzno	166	50	77	39	0,86	0,93	0,81	0,90
	Żyraków	146	53	55	38	0,76	0,99	0,58	0,88
Dębicki ogółem		1 829	517	796	516	9,52	9,61	8,38	11,93
Kolbuszowski	Cmolas	81	30	28	23	0,42	0,56	0,29	0,53
	Dzikowiec	87	21	37	29	0,45	0,39	0,39	0,67
	Kolbuszowa	570	108	288	174	2,97	2,01	3,03	4,02
	Majdan Królewski	103	33	47	23	0,54	0,61	0,49	0,53
	Niwiska	63	20	30	13	0,33	0,37	0,32	0,30
	Raniżów	150	54	66	30	0,78	1,00	0,69	0,69
Kolbuszowski ogółem		1 054	266	496	292	5,49	4,94	5,22	6,75
Łańcucki	Białobrzegi	150	60	73	17	0,78	1,12	0,77	0,39
	Czarna	195	74	92	29	1,02	1,38	0,97	0,67
	Łańcut	1208	385	538	285	6,29	7,16	5,66	6,59
	Markowa	149	40	77	32	0,78	0,74	0,81	0,74
	Rakszawa	117	34	43	40	0,61	0,63	0,45	0,92
	Żołynia	181	41	87	53	0,94	0,76	0,92	1,22
Łańcucki ogółem		2 000	634	910	456	10,41	11,78	9,58	10,54
Ropczycko-Sędziszowski	Iwierzycze	122	30	62	30	0,64	0,56	0,65	0,69
	Ostrów	81	21	41	19	0,42	0,39	0,43	0,44
	Ropczyce	612	158	259	195	3,19	2,94	2,73	4,51
	Sędziszów Małopolski	517	165	226	126	2,69	3,07	2,38	2,91
	Wielopole Skrzyńskie	79	24	41	14	0,41	0,45	0,43	0,32
Ropczycko-Sędziszowski ogółem		1411	398	629	384	7,35	7,40	6,62	8,87

Powiat	Gmina	Liczba studentów				Struktura studentów			
		ogółem	PR	UR	WSliZ	ogółem	PR	UR	WSliZ
Rzeszowski	Błażowa	280	91	152	37	1,46	1,69	1,60	0,86
	Boguchwała	651	211	346	94	3,39	3,92	3,64	2,17
	Chmielnik	127	58	30	39	0,66	1,08	0,32	0,90
	Dynów	271	72	134	65	1,41	1,34	1,41	1,50
	Głogów Małopolski	438	135	212	91	2,28	2,51	2,23	2,10
	Hyżne	158	44	95	19	0,82	0,82	1,00	0,44
	Kamień	125	25	65	35	0,65	0,46	0,68	0,81
	Krasne	347	104	208	35	1,81	1,93	2,19	0,81
	Lubenia	160	55	75	30	0,83	1,02	0,79	0,69
	Rzeszów	7 360	1 866	3 857	1 637	38,32	34,68	40,60	37,83
	Sokolów Małopolski	380	118	182	80	1,98	2,19	1,92	1,85
	Świlcza	475	168	230	77	2,47	3,12	2,42	1,78
	Trzebownisko	572	186	255	131	2,98	3,46	2,68	3,03
	Tyczyn	479	118	246	115	2,49	2,19	2,59	2,66
Rzeszowski ogółem		11 825	3 251	6 089	2 485	61,57	60,43	64,10	57,43
Strzyżowski	Czudec	274	71	155	48	1,43	1,32	1,63	1,11
	Frysztak	101	34	47	20	0,53	0,63	0,49	0,46
	Niebylec	204	73	103	28	1,06	1,36	1,08	0,65
	Strzyżów	400	93	223	84	2,08	1,73	2,35	1,94
	Wiśniowa	108	43	51	14	0,56	0,80	0,54	0,32
Strzyżowski ogółem		1 087	314	579	194	5,66	5,84	6,10	4,48
ROM		19 206	5 380	9499	4 327	100,00	100,00	100,00	100,00

z ROM. Z pozostałych trzech powiatów pochodzi 3,6 tys. studentów, którzy stanowią 15,6% studentów z ROM. Poszczególne powiaty ROM mają podobne znaczenie jako obszary rekrutacji dla wyższych szkół metropolii rzeszowskiej. Największa liczba studentów wszystkich uczelni pochodzi z powiatu rzeszowskiego i ich udział w ogólnej liczbie studentów pochodzących z ROM waha się od 64,1% w UR do 57,4% w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania. Natomiast obszar powiatu dębickiego największe znaczenie ma dla WSliZ (11,9%). Mniejszą rolę ten powiat odgrywa w rekrutacji studentów UR (8,4%) i PR (9,6%). W przypadku tych uczelni większe znaczenie ma powiat łańcucki, z którego pochodzący studenci stanowią odpowiednio 9,6% i 11,8% ogólnej liczby studentów rekrutujących się z ROM. Podobnie, powiat ropczycko-sędziszowski odgrywa relatywnie dużą rolę w rekrutacji studentów WSliZ (8,9%), a mniejszą dla PR (7,4%) i UR (6,6%). Natomiast dla PR i UR względnie duże znaczenie ma powiat strzyżowski, z którego rekrutujący się studenci stanowią odpowiednio 5,8% i 6,1% ogólnej liczby studentów pochodzących z ROM, a w przypadku WSliZ tylko 4,5%.

W świetle przedstawionych rozważań można stwierdzić, że oddziaływanie przestrzenne szkolnictwa wyższego skupionego w kształtującej się metropolii rzeszowskiej w dużym stopniu wpływa na podniesienie jakości kapitału ludzkiego w rzeszowskim obszarze metropolitalnym oraz na pozostałym obszarze woj. podkarpackiego. Rozwój szkolnictwa wyższego w Rzeszowie jest bardzo ważnym czynnikiem kształtowania metropolii, która w przyszłości powinna spełniać funkcje europejskie.

Literatura

- Borowiec M., 2005, *Funkcje szkolnictwa wyższego w strukturze obszaru metropolitalnego*, [w:] *Infrastruktura techniczno-ekonomiczna w obszarach metropolitalnych*, Z. Makieła, T. Marszał (red.). Biuletyn KPZK PAN, z. 222, Warszawa.
- Borowiec M., 2006, *Rola szkolnictwa wyższego w kształtowaniu metropolii*, [w:] *Rzeszowski i Krakowski Obszar Metropolitalny*, Z. Makieła, R. Fedan (red.). KSW w Krakowie, Kraków.
- Borowiec M., 2007, *Rola rzeszowskiego ośrodka akademickiego w przestrzeni regionalnej i procesie kształtowania rzeszowskiego obszaru metropolitalnego*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju rzeszowskiego obszaru metropolitalnego w systemie społeczno-gospodarczym i innowacyjnym województwa podkarpackiego*, J. Kudęłko (red.). Prace Komisji Nauk Ekonomicznych, Sekcja Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych nr 25, PAN Oddział w Krakowie, Wyd. PAN, Kraków.
- Borowiec M., 2008, *Rola kapitału ludzkiego w procesie podnoszenia konkurencyjności układów przestrzennych*, [w:] *Przekształcenia regionalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych, Europa bez granic – nowe wyzwania*, D. Ilnicki, K. Janc (red.). Rozprawy Naukowe Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, 3, Wrocław.
- Chojnicki Z., Czyż T., 2006, *Aspekty regionalne gospodarki opartej na wiedzy w Polsce*. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Chojnicki Z., Czyż T., 2007, *Rola kapitału ludzkiego w kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy w Polsce*. Przegląd Geograficzny, 79, 3-4.
- Jałowiecki B., 1999, *Metropolie*. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok.
- Jałowiecki B., 2002, *Reguły działania w społeczeństwie i nauce, szkice socjologiczne*. Wyd. Naukowe SCHOLAR, Warszawa.
- Komorowski J. W., 2008, *Zróźnicowanie przestrzenne i dynamika akademickiego potencjału kształcenia dla gospodarki innowacyjnej w Polsce*, [w:] *Mechanizmy i uwarunkowania budowania konkurencyjności miast, Miasta w okresie przemian*, J. Słodczyk, E. Szafrańek (red.). Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Kuciński K., Kudłacz T., Markowski T., Ziobrowski Z., 2002, *Zintegrowany rozwój aglomeracji a konkurencyjność przestrzeni*. Studia PAN PKZK, t. CXI, Warszawa.
- Kudęłko J., Ziolo Z., 2007, *Model funkcjonowania metropolii*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju...*, op. cit.
- Sowiński T., 2008, *Zasoby kapitału ludzkiego w miastach a rozwój gospodarczy regionu*, [w:] *Mechanizmy i uwarunkowania...*, op. cit.
- Ziolo Z., Polański S., 2008, *Funkcje podkarpackiej Szkoły Wyższej w społeczno-gospodarczej przestrzeni Jasta*, [w:] *Rola wyższych uczelni w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta*, T. Markowski, D. Drzazga (red.). Studia KPZK PAN, t. CXXI, Warszawa.